

Szente B. Levente

A régi kertben

Móricz Zsigmond és Bözödi György emlékére

Úgy hittem, Bözödön
 csak a szalmakalapja maradt –
 Amit később ismeretlenek elloptak.
 Emléke, hogy Jolánt, Mózsit, Bágyi bát,
 s még sorolhatnám –
 Esténként a körtefa alatt
 még egy nótára marasztalta,
 hadd tudja meg a falu,
 köszvény ide vagy oda, áll itt a bál.
 Sokáig nézte, vajon a növekvő holdat
 azon a szép estén hány kutya ugatja?
 S hogy a nóta,
 a vers
 és egy-egy történet
 a régi kertből kihajt-e majd valaha újra?
 Hányszor elmondta:
 – Gyurka, te:
 „Tietek a világ legszebb gyalogútja!”
 Újfalú és Bözöd között,
 a régi ösvény fölött,
 ha megálltak egy szusszanásra,
 ők látták azt, amit mi nem:
 talpuk alatt, ott van a világ minden csodája.

Néma falban

ezer
 beszédes
 kő szorong
 minden
 néma falban
 .....
 úgy mondják
 egyik kőben
 sötét démonok
 másokban
 fényarcú angyalok
 .....
 magunk vagyunk
 itt a malter
 mi követ kővel
 összefog

Rekviem Bözödújfaluért

Aztán eloszlott a tömeg,
 széthordták az utolsó házat is -
 akár a cserépszilánkok,
 álmunk az utcán heverték;
 a nevek, mint megannyi sikoly.
 Sosem hittük volna,
 hogy emlékoszlopra kerülnek:
 örökre és beláthatatlanul.

Szentgyörgyi László

PALACKPOSTA

(K)arcok. Tamási Áron

Féltem: a kopjafát
elsöpri helyéről
a pusztító fergeteg.

Most nyugodt vagyok,
hisz meggyőződtem:

talajából
csak gyökértelen fát
téphetnek ki a szelek.

Z.

Lassan annyira
nonkonformistává vált,

hogy még a konformizmus
visszataszító jelenségeire sem
mond immár nem-et.

Mint folt...

Mint folt
az asztalterítóből,
úgy kopok ki majd
emlékeidből...

Már senki, semmi

Már senki, semmi
nem billenthet ki
e lelki egyen-
súlytalanságból.

Portré

Egész élete hamisságban telt –
a halála sem volt valódi...

A lényeg

Mindig sikerült
talpra állnom,

bár számtalanszor
padlóra küldött az élet.

Szárnyalni nem vágyom,
nem szállok el
magamtól.

S tán ez a lényeg.

Április 11.

Tudod, hogy nincs bocsánat,
s végül az ördög visz el –

Arról akarsz meggyőzni,
amit magad sem hiszel...

Marad a remény?

Szállnak az évek,
múlik az élet.

Ma sem vagy jobb,
mint voltál tegnap –

marad a remény?

Permutációk

Maradék reményed:
egyetlen erényed.

Egyetlen reményed:
maradék erényed.

Maradék erényed:
egyetlen reményed.

Egyetlen erényed:
maradék reményed.

Én és a világ

A világ: ahogyan én láttam,
az írás: ahogyan én értettem,
a könyv: ahogyan én írtam,
az élet: ahogyan én éltem –

úgy tökéletlen...

Mire jó?

Haikut írok.
Jó lehet valamire.
Csak tudnám, mire?

Mókuserékben

Honnan indultam,
s hova értem? – kérdem a
mókuserékben.

Gizi szerint

Az örök törvény
szerint: kicsiből nagy lesz,
nagyból meg kicsi.

Higgyem el, Gizi?

Ennyire futja...

Újrakezdeném,
de nem kezdhetem újra.
Hiába töröm magam –
ennyire futja.

Csesznák András

Lápia virágai

Nem is olyan régen még nádas borította a hengerkúti Malom-tó kerek öblét. A hajladozó nád sűrű rengetege egy apró szigetet rejtett. A sziget közepén egy rozoga nádkunyhó állt, abban éldegélt egymagában Lápia, a lúdlábú lidérc. Csúf kis teremtés volt, teste ápolatlan, ruhája rongyos, szakadozott. Az emberek tartottak tőle, messzire elkerülték. Ha Lápia mégis a közelükbe merészkedett, elkergették, kövekkel dobálták meg.

Bosszúból Lápia válogatott kópéságokkal tört borsot a falubeliek orra alá. Éjszaka beosont a házaikba, s mindent összekevert. A cukortartóba só került, a sótartóba liszt. A kávéskancsóba tinta, a tintásüvegbe áfonyaszörp. Bezárkózni előle lehetetlen volt. Lápia csak megérintette varázspálcájával a zárat, és az ajtó nyomban felpattant előtte. Megtörtént, hogy hajnalban a Marci kakas a kutyaólból ébresztette a hentes családját. Sámson, a komondor pedig pillangó szárnyakat növesztve fenn repkedett a galambdúc körül.

Egy idő után az emberek hozzászoktak ezekhez a csínytevésekhez. Bármi furcsaság történt, azt gondolták, hogy Lápia keze van a dologban. Ha nem találták a tévé távkapcsolóját, akkor biztosak voltak benne, hogy Lápia dugta el. Ha a gyerek egyest hozott haza az iskolából, azt mondta, Lápia rontotta el a házi feladatát.

Sokféle bűbájt ismert Lápia, ám szépséget nem tudott varázsolni magának. Éjszakánként ledobta magáról rongyos gönceit, s a tó sima tükreán vad táncot lejtett. Ilyenkor gyönyörű varázslónőnek képzelte magát, aki a természet erői felett uralkodik.

– Nem szégyelled magad, hogy csúfság létedre meztelenül mutatkozol? – kérdezte tőle egy ilyen alkalommal Míra, a tó tündére.

– De hisz senki sem láthat, lángkoszorút vontam magam köré – szabadkozott Lápia.

Ez igaz is volt. Ha valaki éjszaka a tó partjára merészkedett, csak egy futkározó, kék lángocskát pillanthatott meg a víz felett.

– Elég nekem, hogy én látlak – jegyezte meg epésen Míra. – Az én szememet nem csapja be a hókuszpókuszod.

– Tényleg annyira csúnya vagyok?

Míra tetőtől talpig végigmérte a kis lidércet, aki lehajtott fejjel toporgott előtte.

– Hát nézzük csak. A hajad szénaboglya, a bőrod csupa pattanás. Csont és bőr vagy, mint aki csak vízen és levegőn él. A karjaid pizskafák, a melled csak két kis mogyoró. És hát, mi tagadás, lúdlábad van.

Lápia lógó orral bámulta vékonyka lábszárát, szétterülő lábfejét.

– A lúdláb hasznos. Azzal tudok a víz alatt úszni, és így beszélgethetek a halakkal – jegyezte meg durcásan.

– Ne füllents, a halak hangját nem is hallani! – korholta Míra.

– Lehet, hogy rút vagyok, de a fülem mindenkinél élesebb! – jelentette ki Lápia.

Tényleg nem hazudott. Még azt is meghallotta, ahogy a földigiliszták a föld alatt motoszkálnak.

– Ha kevesebbet gonoszkodnál, talán megszépülnél kicsit – tanácsolta Míra. – Azt mondják, a szépség és a jóság kézen fogva jár.

Lápia elgondolkozott a tündér szavain, de képtelenségnek tartotta, hogy ő jó legyen. Egyszerűen abban lelte örömét, ha az embereket bosszanthatta. Aztán egy napsütéses délelőtt történt valami, ami mindent megváltoztatott.

A kis lúdlábú lidérc báránfelhőbe burkolódzva éppen az iskolaudvar felett lebegett, amikor a gyerekek kitódultak a nagyszünetre.

– Gyertek, Lápiazzunk! – kiáltotta egy borzas hajú kislány. Körbeálltak, és teli torokból ezt énekelték:

Lápia, Lápia! Liba lábú hárpia!

Ha megcsap a pálcika, Te leszel a Lápia!

A kör közepén egyik társuk guggolt, aki jobbra-balra csapkodott egy fűzfavesszővel. Akinék a lábát sikerült megérintenie, azzal helyet cserélhetett. Visongva kapkodták a gyerekek a lábukat, ugráltak a magasba, mint a szöcskék. Aki harmadszor is rajta vesztett, annak végleg ki kellett állnia a játékból. Ilyenkor a gyerekek így búcsúztatták:

Lápia, Lápia! Elég volt a mágia!

Jó messze van Dánia, eredj oda, Lápia!

Mikor Lápia mindezt látta és hallotta, valami eltörött a lelkében. Éppen az a kis rugó ment tönkre, ami a rosszság motorját működtette. Másnap felkereste Mírát, és azt mondta neki:

– Meg akarok javulni, de nem tudom, hogyan kell.

– Egyszerű – felelte a tündér. – Hagyj fel a gonoszkodással, segíts a rászorulóknak, egyszóval tedd az ellenkezőjét annak, amit eddig tettél!

– Jaj, Míra, nagyon sokat kívánsz tőlem – sóhajtott Lápia. – Ezután már picit sem gonoszkodhatok?

– Egy körömhegynyit sem – rázta a fejét a tündér. – Le kell győznöd a legnagyobb ellenségedet, saját magadat. De hogy ez könnyebben menjen, kapsz tőlem valamit.

Míra egy apró erszényt vett elő a ruhája redői közül, s Lápia ölébe pottyantotta.

– Ebben az erszényben egy boníciafa magja van. Jóságfának is nevezik. Ültesd el otthon, kapáld, gondozd mindennap. Hamarosan kikel majd, s nagyra nő. Ám virágot csak akkor hoz, ha valami jót cselekszel. Az a cél vezéreljen mostantól, hogy a jóságfa virágba boruljon!

Amint Lápia hazaért, elültette a magot a sziget közepén. Lehasalt mellé, s hallgatta, amint a mag kicsírázik, s az életerős sziklevek túrni kezdek a földet. Másnap reggelre kihajtott két zöld levélke, harmadnapra nőtt egy vékony ágacska. Lápia szorgosan locsolta a növénykét, gyomlálta, kapálta körülötte a földet. Egy hét múlva a fácska legfelső ága elérte a kunyhó tetejét. Sűrű levélruha borította a koronáját, de virág nem nyílt rajta, még akkora sem, mint egy békalencse. „Ideje, hogy jót cselekedjek” – gondolta Lápia, és attól kezdve minden éjjel besont a faluba. A házakban most már nem felfordulást csinált, hanem rendet rakott. A sótartóba sót töltött, a tintásüvegbe tintát. Sámson, a komondor is vissza került a kutyaólba.

Eltelt egy újabb hét, a jóságfa lombja már hűs árnyékot vetett a kunyhóra, de továbbra sem jelent meg egy apró bimbó sem az ágain.

„Valamit rosszul tettem volna? Ki kell derítenem, mi a baj” – töprengett Lápia.

Elrejtőzött a piac közelében egy nyárfa lombjai között, s kihallgatta, mit beszélnek az emberek vásárlás közben. Volt, aki azért háborgott, mert tönkrement az ebéd, úgy megszokta már, hogy a sót a cukortartóból kell venni. Volt, aki beleivott a tintásüvegbe. A hentes pedig Sámson miatt aggódott, aki nem evett semmit, amióta elveszítette a szárnyait.

„Hiába teszek bármit, nem örülnek neki” – állapította meg szomorúan Lápia. Ám a harcot nem adta fel, elhatározta, hogy csak azért is segít az embereken. Makacs volt Lápia, de még makacsabb a boníciafa. Nem csoda, hisz a piacon az emberek továbbra is csak szitkozódtak. A szabó felesége azon mérgelődött, hogy nem lehet nyugodtan tévét nézni.

– Lápia telepokolta a házat távkapcsolókkal. Most mindenki a csatornákat váltogatja, veszekedésből áll az egész este!

A tanítónő pedig azon kesergett, hogy a gyerekek már semmit sem tanulnak. A füzeteket üresen adják be, Lápia úgysis belevarázsolja a házi feladatot.

„Minden hiába. Többé be sem teszem a lábam hozzájuk” – kesergett Lápia.

Ettől kezdve ki sem mozdult a kunyhójából. Lemondott arról, hogy a jóságfát valaha is virágozni lássa.

Néhány nap múlva egy délután a pék gyerekei a tóparton bújócskát játszottak, s az ötéves Iringó egy partra húzott csónakban bújt el. Pont akkor cudar vihar csapott le a tóra. A hullámok elragadták a csónakot, s bevitték a tó közepére. Lápia odakinn állt a boníciafa alatt, kunyhóját a szélvihar darabokra tépte.

Egyszer csak egy segélykiáltás foszlányai jutottak a fülébe. Senki más nem hallotta volna meg a tomboló szélben azt a vékonyka hangot. A kis lidérc felszökkent a jóságfa tetejére, s megpillantotta a hullámok közt vergődő ladikot.

Tudta Lápia, hogy az orkánnal szemben nem bír a tóra repülni. Ledobta magáról a rongyait, s merészen a hullámok közé vetette magát. Lemerült a tó fenekére,

ott úszott a csónak felé, sebesen, akár a pisztráng. Már egészen közel járt, mikor a csónak felborult, s Iringó merülni kezdett a mélybe. Lápia átkarolta a kislány testét, s a felszínre emelte. Késő estig hánykolódtak a háborgó hullámok között, kiúszni lehetetlen volt. A kis lidérc már kezdte minden erejét elveszíteni, amikor egy fénylő alak suhant végig a tó felett. Míra volt az, holdsugárból szőtt fátylat borított a víztükörré, s a vihar lecsendesedett. Lápia utolsó erejével kivitte Iringót a szigetre, s ott a kimerültségtől mindketten mély álomba merültek.

Kora reggel szokatlan lárma riasztotta fel a kis lidércet. Rémulten látta, hogy a vízben gázolva emberek közelednek. Ott volt csaknem az egész falu, s összevissza kiabáltak. A férfiak botokkal, vasvillával, a nők sodrófával hadonásztak. Lápia felugrott, a jóságfához hátrált, és annak vastag törzséhez kuporodott.

– Iringó, lelkem! – sikoltott a sziget fövényére lépve a pék felesége. A kislányhoz futott, és felkapta a földről. Mikor látta, hogy a gyermeknek nincs semmi baja, boldogan szorította magához.

– Elég volt, Lápia! – ordította a pék. – Most már gyerekeket is rabolsz? Torkig vagyunk a gonoszágaidal!

A pék fia felkapta a földről Lápia varázspálcáját, s a térdén kettétörte.

– Soha többé nem árthatsz nekünk a fortélyaidal! – rikoltotta, s a falu népe üdvrivalgásban tört ki. Előre szegezték fegyvereiket, és megindultak a jóságfa felé.

Lápia nem szólt, nem mozdult, csak lehunyta a szemét, s pillái alól patakzottak a könnyei a földre.

– Megálljatok! – csendült ekkor egy hang a víz felett. Az emberek megtorpan-
tak, s hátrafordultak. Míra tündöklő alakja emelkedett ki a tóból.

– Ne bántsátok, hiszen ő már nem gonosz! Hetek óta csak jót akar nektek!

– De hisz elrabolta a gyermekemet! – tiltakozott a pékné.

– Dehogyan rabolta el, megmentette őt! Ha nincs Lápia, Iringó már nem élne.

– Ugyan miért kellene ezt elhinnünk? Ez is csak egy újabb csel! – morgolódott a pék.

– Nézzetek csak felfelé! – mutatott Míra a jóságfa koronájára.

A boníciafia gyökerei felszívták Lápia könnyeit, s egyszeriben virágok sokasága bontogatta szirmait az ágakon. De micsoda virágok voltak azok! Hatalmas, szín-
pompás, tömött kelyhek, melyek mézédés illatot árasztottak.

– Íme, Lápia jóságának a bizonyítékai!

A méltatlankodó emberek lassacskán lecsendesedtek.

– Hagyjuk ezt a nyomorultat! – legyintett a pékné. – Úgysem tehet már semmit ellenünk.

A tömeg oszlani kezdett, megindultak a part felé. Végül csak ketten maradtak a parányi szigeten, Míra és Lápia. A tündér a jóságfa koronájánál lebegett, s a káprázatos virágokban gyönyörködött.

– Hát megcsináltad! – szólt Lápiához, ki még mindig a fa törzsénél gubbasztott. – Nem hittem benne, de csakugyan jóság költözött a szívedbe.

– Mire megyek veled? – szíjogott Lápia. – Csak szerencsétlenséget hoztam magamra. Varázsolni sem tudok többé, a pálcám eltört.

– Jaj, te kis buta! – kacagott Míra. – Nincs szükséged többé varázspálcára!

Leszakított egy sárga virágot, s a nádkunyhó romjaira hajította. A nádkévék közül sárga füst szállt fel. Mire eloszlott, takaros házikó állt az egykori kunyhó helyén. Azután Míra letépett egy kék virágot. A tópartra libbent, Lápia levett ruhája fölé. A szirmokat a rongykupacra morzsolta, s az abban a pillanatban ragyogó, égszínké selyemruhává változott.

– Ezentúl ezt viseld, Lápia, egy tündérhez ez illik!

Lápia szeme elkerekedett.

– Gúnyolódsz velem? Hogy lennék én tündér? Csúf kis varangy vagyok.

Akkor Míra leszedett a fáról egy egész csokor piros virágot, és Lápia kezébe nyomta.

– Ezekkel a szirmokkal dörzsöld be a tested, s meglásd, nem mondasz többé ilyeneket!

Lápia felkapta a földről a selyemruhát, magához szorította a virágokat, és beszaladt a házba. Percek múlva tért vissza, de akkor már egy gyönyörű, mosolygó tündér lépett ki az ajtón. Kettőt perdült vakítóan szép selyemruhájában, és azt kérdezte:

– Na, hogy tetszem?

Míra úgy nevetett, alig bírt megszólalni.

– Hát nézzük csak. A hajad, mint a búzamező, a bőröd, mint a bársony. A tested formás, karod, melled kigömbölyödött. De... de... már megbocsáss, még mindig lúdlábad van! A lábadról megfeledkezted, te kelekótya!

– Ó, Míra, dehogyis felejtettem el! – felelte kacagva Lápia. – De a lúdláb az kell nekem! Hiszen, ha megint bajba kerül valaki a tavon, hogyan tudnám másként megmenteni?

Míra meghatódva hallgatta Lápia szavait. Homlokon csókolta, és azt mondta:

– Drága Lápia! Öt perce vagy tündér, s máris tőled tanulom a jóságot és az önfeláldozást. Maradj ilyen mindörökké!

Lápia hosszú éveken át békében élt kis házában a nádas rejtekében. Végül az emberi kapzsiság volt, ami elüldözte onnan. A nádist kiirtották, az öblbe strandot, a szigetre vízi csúszdákat építettek. Lápianak másik otthont kellett keresnie. Addigra a boníciafa gyümölcsöt hozott, s egy magját Lápia magával vitte új hazájába. Úgy hallottam, éppen Dániába költözött, ahogyan a gyerekek megénekelték. Ebbe az igen távoli országba, ahol nyáron csak néhány órára bukik le a nap, ahol Lápia együtt üldögélhet a kis hableánnyal egy tengerparti sziklán, és ahol a mesék örökké élnek.